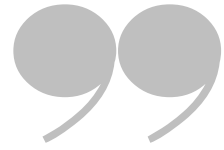

MÁRIA MODROVICH¹

Beszélgetés egy kultusztaggal

(REGÉNYRÉSZLET)

I.

...? ...?

Bizonyára azért is mentem bele, mert ő állt az élén. Az embereket nyilván befolyásolja a személyi kultusz, és ő egyértelműen kultikus figura volt. Még mindig az. Hiszen ő ténylegesen minden idők egyik legnagyobb női zenésze, ebben egyetérthetünk. Még akkor is, ha már nem alkot, vagyis alkot, de nem ad ki semmit. Sőt, ha jobban belegondolok: a zenéje, a személyiségével együtt, keretbe foglalja, meghatározza a közösségünket. A zene mindenütt jelen van, hallucinogén. Ő egy sámán, mégpedig épp a zenéjén keresztül. Amikor a szerzeményeit hallgatod, egy idő után nemcsak a zenébe és a saját bensődbe kerülsz be, hanem egy komplett, mindent átfogó belső világba. Hirtelen beavatott leszel. És ehhez nem kell zarándoklat vagy ayahuasca vagy holotróp légzés vagy badargombák, nem kell meditációval fáradnod. Talán ez a lényeg – ha vele vagy, nem kell fáradoznod, ő a teleportáló.

...?

Nehéz megmagyarázni... A szavak nem elégségesek. Teleportálás egy másik időbe. Egy másik dimenzióba.

...

Mindenesetre egy olyan térbe, ami inkább mélység és szélesség, mint magasság. Ugyanakkor megtalálhatók benne a pogány vallások bizonyos elemei, olyan alapvető dolgok, mint például az, hogy mindennek, minden dolognak megvan a maga szelleme vagy ő maga a szellem. Tehát úgy kommunikálhatsz az autóddal, ahogyan velem kommunikálsz. Vagy egy sárgarépával,

¹ *Mária Modrovich* (1977) a pozsonyi Comenius Egyetemen végzett, New Yorkban és Pozsonyban élt, szlovákul és angolul ír. A *Sme* napilap hétfői rovatában közölte rendszeresen *Listy z New Yorku* (*Levelek New Yorkból*) címmel a tudósításait. *Lu&Mira* (KK Bagala, 2011) című elbeszéléskötetét a *Tichý režim* (*Csendes rezsim*) (Drewo a srd) című regénye követte. Harmadik kötete, a *Flešbek*, 2017-ben jelent meg, és 2018-ban bekerült a neves Anasoft Litera-díj döntősei közé, illetve felterjesztették az EU irodalmi díjra. *Negyedik kötete a Rozhovor s členkou kultu* (*Interjú egy kultusztaggal*) (2019) olyan nőkről szól, akik egy volt énekesnővel élnek viszavonultan egy erdőben. Magyarul: *Flešbek* (Phoenix Library, Budapest, 2020, Ford.: Péntes Tímea).

A fenti részlet a szerző *Rozhovor s členkou kultu* (*Beszélgetés egy kultusztaggal*) című könyvéből származik (VLNA / Drewo a srd, Bratislava 2019).

mielőtt meghámozod és beledobod – vagy, ha már felfogtad, szeretettel belehelyezed – egy fazékba. Mindennel. Nagyszerűen működik, egyszeriben kitágul a világról és ezáltal az önmagadról alkotott képed. Megérted.

...?

Látom, hogy nevensz. Pedig: ha bizonyos szavakat és mondatokat használsz, akkor nem fáj a répának. Értékeli a gyengédséged. Jólesik neki, ha tisztelettel bánsz vele.

... ...? ...?

Egyszerű frázisok, a szeretet funkcionális szavai. És értem, mire akarsz kilyukadni, amikor ezt szembeállítod a korábbi válaszzal – amikor azt mondtam, hogy azt az élményt nehéz szavakba önteni. Szavakat csak az elkerülhetetlen kommunikációhoz használok, így van ez a mi közösségünkben, nem elemezgetjük az élményeinket, nem próbálunk megragadni érzéseket, legalábbis nem szóban. A szóbeli, verbális és írásbeli vallomások rendkívül pontatlanok és káoszhoz vezetnek. Az egyetlen – rövid – írott – kiáltvány, amit használunk, megmagyarázza, miért fontos, hogy a lehető legtömörebben fejezzük ki magunkat, ideális esetben egy szóval vagy néhány szóval, ha szükséges, két-három mondattal. Ami ezen túlmutat, feszültséget idéz elő, az elhangzottak értelmezés, dekódolás tárgyává válnak, amit a kommunikáció minden résztvevője a saját kódja szerint fejt meg. Természetesen mindegy, hogy az egyes kódok kulcsai emocionális vagy racionális jellegűek, a saját értelmezésünk érdekében mindig vissza lehet élni velük.

Látod, most is, minél többet magyarázom neked, annál kevésbé értesz. Ő néhány szóval, legfeljebb egy mondattal válaszolna és minden azonnal világossá válna számodra.

...?

Természetesen tudatában vagyok annak, hogy íróként – néhai íróként – tulajdonképpen lemondtam a fő munkaeszközömről.

...

A ****[Litera-díj egyáltalán nem játszik szerepet. Talán csak... díjazottként arra kötelezett, hogy tudatosabban közelítsek a szavakhoz. A mértékletes nyelvhasználat kihívást jelentett számomra, lenyűgözött. A mértékletesség a nagyobb pontosságot tűzi ki célul. Már mielőtt a közösség tagja lettem, tudat alatt a mértékletesség irányába mozdultam el. Sok más írónonkhöz hasonlóan én is hajlamos voltam úgymond a nyelv szeszélyes használatára. Díszes használatára. Fodrok, csipkék, hímzések. Emlékszel a gazdag hálóingre ku-

tyusos-cicás meséből.² Régebben én is büszke voltam, mint az a hálóing, elvégre a stílusomért nyertem egy ****Litera-díjat! Hosszú időn át meg voltam győződve arról, hogy az írói mesterség epicentrumában a verbális pirotechnika áll. Mi mindenre vagyok képes szavakkal! Nem kifejezni, hanem megmutatni. Kezdtem magam unni. Egyszeriben zavart, hogy az emberek, az olvasók és a kritikusok egyaránt tapsolnak a szertelenségemnek. Rájöttem, hogy hagytam magam olyan útra csábítani, aminek semmi értelme. Jött a fordulópont, megpróbáltam változtatni a jól bejáratott stíluson. Tudod, hogy végződött. Végül felhagytam az írással.

...

És a férfiakkal. Igen.

...?

Egy férfinak is feltennének ilyen kérdést?

... ..

Közösségünk kizárólag nőkből áll, de „falunk” szándékos elszigeteltsége ellenére nem zárkozunk el a férfiakkal való kapcsolattól. Jár hozzánk postás, pár dolgot férfiak intéznek, akiket alkalmazunk, jelen vannak a férfiak. Csak azt ne kérdezd, hogy mind kötelezően csúnya-e, hogy ellenálljunk a kísértésnek. Közösségünk nem férfiellenes, csak kizárólag nőkből áll. A tanítások csak nőknek szólnak. Nincs semmi kifogásunk a férfiak ellen, csak nem akarunk velük hagyományos kapcsolatokban élni, elutasítjuk őket mint partnereket. Az emberek, vagyis azok, akik tudnak rólunk, elsőre mindig célszerűen leeredukálnak: leszbikusok vagyunk, akik egy felettébb különleges szexuális társulásban élnek. De mi aszexuálisan élünk, nincsenek köztünk romantikus vagy szexuális kapcsolatok.

...?

Nem oszthatom meg a tanításainkat. Megszegném a szabályokat. És az avatatlan emberek nincsenek felkészülve ilyen jellegű információkra. Veszélyesek lehetnének.

...?

Veszélyesek számomra és a számukra is. Tagként a nap huszonnégy órájában meg kell próbálnom százszázalékosan felelősnek lenni a létezésemért. Ez az erőfeszítés magában foglal... olyan tevékenységeket, amiket egyrészt nehéz megmagyarázni, másrészt megmagyarázásuk szigorúan tilos a közösségen

² Rozprávky o psíčkovi a mačičke (Mesék a kutyusról és a cicusról) – Josef Čapek meséje arról, hogy egy szegény, egyszerű hálóing találkozik egy gazdag, színes és díszes hálóinggel, és amikor megdicséri és játszani hívja, a gazdag hálóing büszkén visszautasítja.

kívüliek számára. Huszonnégy órás teljes felelősség mindenért, amit teszek – és ami kevésbé nyilvánvaló: mindenért, ami velem történik – ez a Szent Grál. A száz százalék persze illúzió, de ettől függetlenül nem szabad felhagynom a száz százalékra való törekvéssel.

...?

Jellemző, hogy a veszélyről kérdezel, és nem a saját létedért való százszázalékos felelősségről. A felelősség nagyon elvont dolog számunkra, emberek számára. Vagy azt hisszük, hogy felelősek vagyunk, vagy nem értjük, miért is kellene annak lennünk.

Bocsánat, nem akarlak kioktatni. Kanyarodjunk vissza a veszély kérdéséhez. A közösségről szóló információk éppen a felelősség szempontjából lehetnek veszélyesek. A létezés különböző síkjaival dolgozunk. Hogy képesek legyünk ilyesformán... mondjuk úgy... utazni, folyamatosan százszázalékos felelősségre kell törekednünk a létezésünkért. A százszázalékos felelősségvállalás a legtöbb embertől vagy meglehetősen távol áll, vagy összekeverik a jelzáloghitel kifizetésével vagy egy bizonyos végzettségi szinttel. Az a fajta információ-felfogás, amivel itt dolgozunk, egy avatatlan ember számára túl erős lehet.

...?

Nem kívánatos hatások.

...?

Vicces, igen, olyasmi, mint a Mátrixban a tabletta, ha mindenáron popkulturális karikatúrára törekszel.

Nem mondasz le egykönnyen a veszély témáról, ugye, Neo? Amint látod, teljes nyugalomban tudok veled beszélgetni. Senki nem ér tetten. Szabad vagyok. És ugyanannyi szabadságom van, mint felelősségem, a kettő között közvetlen az összefüggés. Senki nem kényszerít semmire, senki nem ellenőriz. Nem hiszed?

...

Csak egyszer volt olyan érzésem – a hangsúly az *érzés* szón –, hogy veszélyben vagyok. Sokáig tartott, és még a döntés meghozatalának fázisában volt. Már volt némi információ a közösségről, és meghívtak, hogy csatlakozzam. Sőt féllábbal már benne voltam, de folyton nyomást éreztem. A nagy döntések előtti nyomást. Akkor féltem. Azt hittem, hogy nem beszélhetek senkivel odakintről. Minden kapcsolatom ugyanazon a szinten volt, mint én, senki sem tudott válaszolni az alapvető kérdéseimre. Közös tudatlanságunk ellenére a többi nő már elhatározta, hogy belevág. Csak én éreztem magam nyomás alatt – a választás nyomása alatt. Félttem, hogy a közösségben való élet meghaladja az erőimet, és ha megpróbálnék kilépni, valami történne

velem (nevet). Ugyanakkor attól is tartottam, hogy hasonló kivételes lehetőség talán nem adódik még egyszer az életben. És a félelemmel párhuzamosan a hétköznapi élet elvesztését sirattam. Mindenfélet elképzeltem: romantikus jeleneteket egy hegyvidéki parasztházról és a belső békéről, de zsémbes, csóró nőket is, akik egymás idegeire mennek. Tudok működni egy erdőben, csupa nővel? Tudok-e élni férfiak, titulusok, karrier, gyerek nélkül?

...

Persze. És pénz nélkül.

...?

Azt akarod hallani, hogy jobban hiányzik a szex? Megértem, hogy újságíróként nincs sok pénzed, de ez akkor is elég furcsa kérdés.

...?

Tartózkodom az iróniától.

... ..

Végül könnyű volt elhagyni őt. Nem hiányolom a „kulturális jelentőségét”, ahogy fogalmaztál. A közös alkotói életet sem. Még az irodalomról való beszélgetéseket sem. Még a szexet sem, amire folyton visszatérsz, még vele sem. Pontosan két dolog van, ami nem hiányzik: az irodalmi rivaldafény és valaki partnerének lenni. Ami a szexet illeti, az orgazmus másképp is elérhető, nem csak testileg, és hidd el, hogy összehasonlíthatatlan a testi orgazmussal.

Még mindig kiváló író. Szinte már vicces számomra, amikor az irodalmi élet kedvenceinek nevezel minket. Egy magazin egyszer „sztáríró házaspárként” emlegetett minket. Hízogató volt számunkra, de egyben ironizáltuk is a népszerűségünket – jópofa arcot kellett hozzá vágnunk, tudod.

...?

Sokszor kellett már hasonló kérdésre válaszolnom. A döntési fázisban foglalkoztatott, nem akartam ámítani magam. De nem csere volt: nem egyik sztárt cseréltem le egy másikra. Ő kiszállt a társasági életből. Nem véletlenül esett az erdőre a választás; N.-nek olyan környezetre volt szüksége, ahol senki és semmi nem zavarja tanítás közben. És ő nem az enyém. Senkié. Nincs rólam véleménye és alapvetően semmit sem akar megosztani velem. Egyikünkkel sem.

...?

Talán beszélhetnénk az átalakulásról. Nem tudom, milyen az, amikor egy férfiból nő lesz, vagy fordítva, de talán van némi párhuzam. Hátrahagytam a normálisnak – nőiesnek – tartott életem, és újrakezdttem egy olyan közösségben, amit a kívülállók kultuszközösségnek neveznek. Az átalakulásom

előre nem látható élményekkel és tapasztalatokkal járt. Ugyanakkor az egész „átalakulás” teljesen természetesen zajlott. Sokkal természetesebben, mint amire számítanál. Mint amire számítottam.

...?

Azt hiszik, hogy N. kimosta az agyunkat, hogy megtévesztett és elszigeteltségre kényszerít. Nem te voltál az, aki szektának nevezett minket a cikkében?

... ..

Az utolsó, döntő szakaszban, a bizonytalan veszélytől való félelem fázisában volt egy álmom. Két nő megpróbált tenni együtt valami fontosat. Tettük felforgató volt, de a szándék nem volt konkrét, illetve nem emlékeztem rá reggel. Éreztem, hogy kulcsfontosságú dologról van szó, egy olyan belső fordulatról, ami nagy hatással lenne a környezetükre. Egy ponton az álomban szereplő nők rájöttek, hogy mit kell tenniük. Az álom egy nagyvállalat steril, fényűző irodájában játszódott, ahol mindketten dolgoztak. Világosbézs árnyalatok, bőr, üveg, márvány, fekete márkás kosztümök. Bezárkóztak egy elegáns mosdóba. Egyikük azonnal úgy döntött, hogy – azt akartam mondani, hogy „alárendelt pozícióban” lesz, de ez nem túl találó. Hogy ő lesz a baszott. Megállt a végével szemben, egyik fekete magassarkúba bújtatott lábát ráarkta a végéfedelére, és feltúrta rövid szoknyáját, természetesen az is fekete volt. Várt. A másik nő nadrágkosztümöt viselt. Tétovázása ellenére – csók partnere szabadon hagyott nyakára – kigombolta a sliccét, és kezelésbe vette. Először gyengéden mozgott, de a partnere gyorsan utasította, hogy keményedjen be, különben semmi értelme. Ne tétovázzon. Utólag visszagondolva furcsának tűnt, hogy nem látszódott, mivel csinálja. Az álomban egyáltalán nem foglalkoztam az eszköz részleteivel; közösülésük teljesen normálisnak tűnt – heteroszexuálisnak. Érted? Mintha a nő nadrágjában pénisz lett volna.

Egy erotikusnak tűnő rövid idő után, a végéfedélre vér csordogált. Rájöttem, hogy mindkét nő sír. Én, a néző, szintén sírtam álmomban. Nem hagyták abba, amíg teljesen össze nem roskadtak. Aztán kikapcsolták a kamerát, kínosan megigazították drága irodai kosztümjüket, amiket a szex többé-kevésbé tönkretett, és egymást támogatva kibotorkáltak. Amint visszanyerték egy kicsit az egyensúlyukat, mindketten elindultak a dolgukra. A felvételt el kellett vinni valahová, valahol le kellett játszani, közvetíteni kellett, megint nem teljesen értettem, csak éreztem, hogy a felvételnek gyorsan el kell jutnia valahová. Öleléssel akartak elbúcsúzni, de erre sem volt idő, a megkezdett gesztus közepén megálltak és sietősre fogták.

...?

Nem.